

TEZA:

Radca prawny jako osoba wykonująca zawód zaufania publicznego powinien dbać o wykonywanie wszelkich nałożonych na niego obowiązków, również prywatnych, w sposób zgodny z dobrymi obyczajami i uczciwością. W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego obwinionemu radcy prawnemu nie można zarzucić zawinionego działania, którego skutkiem byłoby naruszenie godności wykonywanego przez niego zawodu. Obwiniony podejmował wszelkie starania mające na celu pełne wywiązanie się z obowiązków alimentacyjnych wobec swojego dziecka a niewykonywanie przez niego w pełni orzeczenia sądu w tym zakresie, nie było przez niego zawinione.

WO-89/23

ORZECZENIE**z dnia 22 sierpnia 2023 r.****Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie**

w składzie:

Przewodniczący: S WSD Karolina Szał**Sędziowie:** S WSD Jerzy Wasiluk / sprawozdawca /
S WSD Tomasz Prokopiuk**Protokolant:** Barbara Sarnowska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Moniki Marukiewicz

po rozpoznaniu w dniu 22 sierpnia 2023 r. na rozprawie sprawy przeciwko radcy prawnemu M. C. (...) obwinionemu m.in. o to, że:

w okresie od 01 listopada 2021 r. do chwili obecnej w (...) nie wykonuje w pełni obowiązku alimentacyjnego, orzeczonego postanowieniem Sądu Rejonowego IV Wydziału Rodzinnego i Nieletnich z dnia 13 października 2021 r. sygn. akt IV RC 498/21 na rzecz A. W.-C. oraz małoletniej córki O. C. zasądzonych w kwocie łącznej 2.400 zł miesięcznie, czym naruszył postanowienia zawarte w art. 11 ust. 1 i ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, tym samym dopuszczając się przewinienia dyscyplinarnego z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 06 lipca 1982 r. o radcach prawnych, za

który to czyn została mu wymierzona kara nagany oraz został obciążony kosztami postępowania dyscyplinarnego w kwocie 1.450 zł.

z powodu odwołań obwinionego i jego pełnomocnika od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 07 lutego 2022 roku, sygn. akt D 180/XI/22 w części co do pkt. 1 i 3 orzeczenia

orzeka:

1. zmienić orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 07 lutego 2022 roku, sygn. akt D 180/XI/22 w zakresie punktu 1 w ten sposób, że uniewinnić obwinionego od popełnienia zarzucanych mu czynów oraz w zakresie punktu 3 w ten sposób, że kosztami postępowania dyscyplinarnego przed Sądem I instancji obciążyć Okręgową Izbę Radców Prawnych;
2. kosztami postępowania w kwocie 1.800,00 zł (słownie: jeden tysiąc osiemset zł) przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym obciążyć Krajową Izbę Radców Prawnych w Warszawie.

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z dnia 07 lutego 2023 r. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych sygn. akt D 180/XI//22:

- 1) uznał obwinionego radcę prawnego M.C. za winnego zarzucanego mu czynu polegającego na nie wykonywaniu w pełni w okresie od 01.11.2021 r. do 07.02.2022 r. obowiązku alimentacyjnego, orzeczonego postanowieniem Sądu Rejonowego IV Wydziału Rodzinnego i Nieletnich z dnia 13 października 2021 r. sygn. akt IV RC 498/21 na rzecz A.W.-C. oraz małoletniej córki O. C. zasądzonych w kwocie łącznej 2.400 zł miesięcznie i za to wymierzył mu karę nagany,
- 2) uniewinnił radcę prawnego M. C. od popełnienia zarzucanych mu czynów opisanych w punkcie drugim i w punkcie trzecim wniosku o ukaranie
- 3) obciążył radcę prawnego M. C. kosztami postępowania w kwocie 1.450,00 (słownie: jeden tysiąc czterysta pięćdziesiąt złotych) na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy i ustalony stan faktyczny ustalił, że obwiniony nie płaci na rzecz swojej żony i małoletniej córki alimentów w należnej wysokości orzeczonej postanowieniem Sądu

Rejonowego IV Wydziału Rodzinnego i Nieletnich z dnia 13 października 2021 r. sygn. akt IV RC 498/21, czym wypełnił znamiona przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 11 ust. 1 i ust. 2 Kodeksu Etyki Zawodowej. Sąd I instancji zważył i ustalił, iż alimenty te obwiniony uiszczal w wysokości od 800 zł do 900 zł miesięcznie. Alimenty były wpłacane przez jego matkę na rachunek komornika. Obwiniony poinformował, że miesięcznie zarabia ok. 3.000,- zł netto, a czasami nawet mniej. Przedłożył zestawienie księgi przychodów i rozchodów, z którego wynika, że w poszczególnych miesiącach 2022 roku osiągnął dochody od 1.200,- zł do 3.074- zł. Zgłosił się do Powiatowego Urzędu Pracy jako osoba poszukująca pracy, jednakże bez rezultatu. Finansowo pomaga mu matka, wraz z nią jest współwłaścicielem budynku jednorodzinnego. Matka utrzymuje dom oraz finansuje jego modernizację. Z żoną jest w trakcie postępowania rozwodowego. Odnośnie sytuacji dochodowej małżonki obwinionego ustalono, że ma ona trudności w utrzymaniu siebie i małoletniej córki, korzysta z pomocy rodziców. Aktualnie nie pracuje, zajmuje się córką, jest zarejestrowana jako bezrobotna, alimenty stanowią jedyne źródło utrzymania jej i jej córki.

Sąd I instancji w uzasadnieniu orzeczenia wyjaśnił, iż z normatywnej treści przepisu art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych wprost wynika, iż radcowie prawni i aplikanci radcowscy podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych. Przywołał postanowienia Sądu Najwyższego, w których wyrażono stanowisko, że od każdego członka korporacji radcowskiej wymaga się ponadstandardowego sposobu postępowania, tak w życiu zawodowym, jak i prywatnym. Te wyższe standardy postępowania wynikają z konieczności ochrony godności autorytetu radcy prawnego i korporacji, jako pewnej wartości, z której wyprowadza się wzorcowa powinność postępowania. W ocenie Sądu I instancji niepłacenie przez radcę prawnego alimentów nie tylko nieterminowe, ale w niepełnej wysokości jest zachowaniem nieodpowiadającym nie tylko każdemu obywatelowi, ale tym bardziej nie odpowiadającym wymaganiom stawianym radcy prawnemu. Sąd wskazał, że zakres świadczeń został ustalony na mocy orzeczenia sądu powszechnego, który orzekł o usprawiedliwionych potrzebach uprawnionych do alimentacji, dokonując przy tym oceny zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Wskazał, że relatywnie młody wiek obwinionego w połączeniu z kwalifikacjami prawniczymi niewątpliwie pozwala na podjęcie aktywności zawodowej przynoszącej

znacznie wyższe dochody. Z perspektywy zasad etyki radcowskiej to zachowanie obwinionego w sposób oczywisty nie odpowiadało standardom postępowania nałożonym na radców prawnych jako przedstawicieli zawodu zaufania publicznego wynikających z art. 11 ust. 1 i ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

Odwołanie od przedmiotowego orzeczenia w z zakresie punktu 1 i punktu 3 złożył obwiniony oraz jego pełnomocnik.

Strona obwiniona zarzuciła orzeczeniu Sądu I instancji naruszenia przepisów postępowania poprzez oparcie rozstrzygnięcia na okolicznościach nie ujawnionych w toku rozprawy głównej lecz w dochodzeniu prowadzonym przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego; błąd w ustaleniach faktycznych poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że obwiniony zbudował ogrodzenie domu z paneli metalowo – betonowych; błędne powiązanie faktu uiszczania zasądzonych alimentów przez obwinionego za pośrednictwem komornika z naganną oceną tego zachowania, w sytuacji gdy obwiniony nie miał innej możliwości regulowania zobowiązania; bezpodstawne przyjęcie przez Sąd I instancji, że osiągnięte dochodów na deklarowanym poziomie jest zależne od obwinionego; nieumorzeniu postępowania w sytuacji gdy obwinionemu nie udowodniono winy za zarzucany czyn; błąd w ustaleniach faktycznych, że uprawnione pozostawały w obiektywnie trudnej sytuacji dochodowej; błąd w ustaleniach faktycznych, że od dnia 14.12.2022 r. do 07.02.2023 r. obwiniony nie wypełnił w pełni obowiązku alimentacyjnego względem córki; niewłaściwą interpretację i zastosowanie w sprawie przepisu art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 11 ust. 1 i ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego; pominięcie w uzasadnieniu orzeczenia I instancji wskazania zastosowania dyrektywy wymiaru kary.

Obwiniony w treści odwołania wyjaśnił sytuację wskazując, iż jako młody prawnik rozpoczął własną praktykę w ramach jednoosobowej kancelarii, skierowaną na świadczenie pomocy prawnej osobom fizycznym niezamożnym lub średniozamożnym powiatu żywieckiego. Część czasu poświęcał na udzielanie darmowych porad prawnych. Obwiniony jest prawnikiem procesowym i zarabiał w znacznej mierze na zastępstwach procesowych. W czasie epidemii działalność obwinionego doznała poważnego ograniczenia, był zmuszony zrezygnować z lokalu, a spadek dochodu groził mu niewypłacalnością. Obwiniony podkreślił, iż małżonka złożyła pozew o alimenty na swoją rzecz i na rzecz córki, żądając jednocześnie ich

zabezpieczenia oraz określając jego zarobki na poziomie 5-6 tys. zł. miesięcznie. Obwiniony nie został wezwany przez Sąd do ustosunkowania się do żądań małżonki, jego zażalenie rozpoznawane w tym samym sądzie, zostało oddalone. W ocenie obwinionego zabezpieczono świadczenie, które było niemożliwe do spełnienia. Uzyskując klauzulę wykonalności, uprawniona złożyła wniosek o egzekucję, przez co zobowiązanie wzrosło o koszty egzekucji oraz utrudniło prowadzenie działalności gospodarczej. Obwiniony wskazał również na trudną sytuację osobistą wynikającą z rozpadu małżeństwa, licznych spraw sądowych toczących się pomiędzy małżonkami i ich rodzinami, które go bardzo absorbują, utrudniony kontakt z dzieckiem. Podniósł, iż pomimo wszelkich trudności zabiega o kontakty z dzieckiem, nie uchyla się od obowiązku łóżenia na dziecko. W dniu 14.12.2022 r., a zatem przed wydaniem orzeczenia Sądu I instancji, przy pomocy rodziny spłacił całe zadłużenie alimentacyjne względem córki. Obwiniony podkreślił brak swojej winy za niezrealizowanie orzeczenia sądu powszechnego, a zatem brak popełnienia występku dyscyplinarnego. Ponadto załączył do odwołania postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 14.02.2023 r. w sprawie I C 1735/21 w przedmiocie uchylecia obowiązku alimentacyjnego względem A. W.-C.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych zważył co następuje:

Odwołanie wniesione przez obwinionego i jego pełnomocnika zasługuje na uwzględnienie. Nie sposób odmówić słuszności argumentacji przedstawionej przez stronę obwinioną.

W pierwszej kolejności Wyższy Sąd Dyscyplinarny przyjmuje za uzasadniony zarzut obwinionego naruszenia przez Sąd I instancji przepisów postępowania tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. poprzez oparcie rozstrzygnięcia na okolicznościach nie ujawnionych w toku rozprawy głównej lecz w dochodzeniu prowadzonym przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego. Sąd nie był upoważniony do stwierdzenia, że „w pełni podziela ustalenia faktyczne Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego i przyjmuje je za własne”, a był zobligowany do określenia jakim dowodom daje wiarę, jakim nie, co przyjął w poczet materiału dowodowego, zgodnie z przepisem art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k.. Niemniej jednak, mając na względzie całość zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, Sąd w składzie orzekającym doszedł do przekonania, iż pozwala on na

dokonanie ustaleń stanu faktycznego i dokonanie jego oceny w sposób odmienny od oceny dokonanej przez Sąd I instancji.

Zgodnie z przepisem art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych radca prawny i aplikant radcowski podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych. Jak stanowi przepis art. 11 ust. 1 i 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego radca prawny obowiązany jest dbać o godność zawodu nie tylko przy wykonywaniu czynności zawodowych, ale również w działalności publicznej i w życiu prywatnym, a naruszeniem godności zawodu radcy prawnego jest w szczególności takie postępowanie radcy prawnego, które mogłoby zdyskredytować go w opinii publicznej lub podważyć zaufanie do zawodu radcy prawnego. Przywołany powyżej przepis ustanawia otwarty katalog zachowań mogących zostać uznane za naruszające godność zawodu radcy prawnego, nieograniczające się do postępowania mogącego zdyskredytować go w opinii publicznej czy podważyć zaufanie do radcy prawnego. Wykładnia pojęcia godności zawodu należy do kompetencji sądów dyscyplinarnych, a praktyka za naganne zachowania uznaje m.in. nadużywanie wolności słowa, groźby wszczęcia postępowania karnego lub dyscyplinarnego, ale także szereg zachowań niedopuszczalnych również dla osób wykonujących każdy inny zawód, jak nieprawidłowe rozliczenia z klientem lub pracownikami, niewłaściwy stosunek do klienta czy wykonywanie obowiązków w stanie nietrzeźwości (tak. m.in.: T. Scheffler, J. Sobutka, A. Woroniecka (w:) T. Scheffler (red.), Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2021). Wyższy Sąd Dyscyplinarny podziela stanowisko Sądu I instancji, w tym zakresie, iż od każdego członka korporacji radcowskiej wymaga się ponadstandardowego sposobu postępowania, tak w życiu zawodowym, jak i prywatnym. Te wyższe standardy postępowania wynikają z konieczności ochrony godności autorytetu radcy prawnego i korporacji, jako pewnej wartości, z której wyprowadza się wzorcowa powinność postępowania.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt analizowanej sprawy, w ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego w składzie orzekającym, zachowanie obwinionego radcy prawnego M.C. nie stało w sprzeczności z podstawowymi zasadami, które winny charakteryzować osobę wykonującą zawód prawniczy, w tym wypadku zawód radcy prawnego. Nie ulega wątpliwości, że podstawową regułą, w świetle której osoba wykonująca zawód zaufania publicznego winna postępować jest dbałość

o wykonywanie wszelkich nałożonych na nią obowiązków, również z prywatnych zobowiązań, w sposób zgodny z dobrymi zasadami i uczciwością. W ocenie Sądu obwinionemu nie można zarzucić zawinionego działania, którego skutkiem byłoby naruszenie godności wykonywanego przez niego zawodu.

W ocenie Sądu II instancji obwiniony podejmował działania i wszelkie starania mające na celu zaspokojenie potrzeb dziecka, a niewykonywanie przez niego w sposób pełny orzeczenia sądowego w zakresie zabezpieczenia alimentów, nie było zawinione ani celowe.

W pierwszej kolejności na uwagę zasługują argumenty obwinionego, iż nie został wysłuchany w trakcie procedury sądowej o zabezpieczenie alimentów, nie miał możliwości podjęcia obrony i przedstawienia swojego stanowiska. Zażalenie złożone przez niego w zakresie zabezpieczenia, rozpatrywane w tym samym sądzie jako zażalenie poziome, zostało oddalone. Przyjęty pułap osiąganego przez niego dochodu w wysokości 5-6 tys. zł miesięcznie, nie został udowodniony. Orzeczenie zostało skierowane na drogę postępowania egzekucyjnego, co determinowało konieczność wpłat za pośrednictwem komornika, ale też zwiększało zobowiązanie obwinionego o opłaty egzekucyjne. Obwiniony wpłacał co miesiąc na rzecz córki alimenty w wysokości od 800 zł do 1000 zł. Wpłaty te były cykliczne, regularne, w zależności od jego możliwości finansowych, obwiniony nie zaniedbał obowiązku alimentacyjnego. Zabiegał o kontakty z córką, podczas których dbał o wszelkie jej potrzeby. Na uwagę zasługuje fakt, iż jeszcze przed wydaniem orzeczenia przez Sąd I instancji, obwiniony spłacił całą zaległość z tytułu alimentów na rzecz dziecka. Jednocześnie wraz z odwołaniem przedstawił nowy dowód w postaci postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 14.02.2023 r. w sprawie I C 1735/21 w przedmiocie uchylenia obowiązku alimentacyjnego względem A. W.-C.

Na uwagę zasługują również argumenty obwinionego dotyczące jego sytuacji materialnej i finansowej. Sąd nie podziela stanowiska zawartego w zaskarżonym orzeczeniu, iż relatywnie młody wiek obwinionego w połączeniu z kwalifikacjami prawniczymi niewątpliwie pozwala na podjęcie aktywności zawodowej przynoszącej znacznie wyższe dochody. Podkreśla, iż alimenty na rzecz dziecka były regulowane w miarę możliwości posiadanych przez obwinionego. Sąd II instancji za uwiarygodnione uznaje argumenty, iż możliwości zarobkowe obwinionego były znacznie ograniczone w okresie pandemii i obwiniony nie osiągnął przychodów na zakładanym poziomie.

Wskazał, iż w 2020 r. musiał zrezygnować z wynajmu lokalu i pracownika. Na wydajność w pracy i wysokość przychodu wpływa również trudna sytuacja osobista obwinionego wynikająca z rozpadu małżeństwa, licznych spraw sądowych toczących się pomiędzy małżonkami i ich rodzinami, utrudniony kontakt z dzieckiem. Doświadczenie życiowe wskazuje, iż powyższe okoliczności mogły mieć znaczący wpływ na poziom uzyskiwanych dochodów.

W świetle powyższych okoliczności związanych z ustaleniem sytuacji finansowej obwinionego, zabieganiem o kontakty z córką oraz uiszczaniem na jej rzecz cyklicznych miesięcznych wpłat w wysokości 800-1000 zł, Wyższy Sąd Dyscyplinarny w składzie orzekającym uznał, iż obwiniony swoim postępowaniem nie uchybił godności wykonywanego zawodu radcy prawnego.

Z uwagi na treść art. 70⁶ ustawy o radcach prawnych, konsekwencją powyższego orzeczenia jest obciążenie Okręgowej Izby Radców Prawnych kosztami postępowania przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym oraz obciążenie Krajowej Izby Radców Prawnych zryczałtowanymi kosztami postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym.